

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.670/2024/5.

A tanács tagjai: dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna a tanács elnöke

dr. Darákné dr. Nagy Szilvia előadó bíró

dr. Hajdu Edit bíró

dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

dr. Osztovits András bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

dr. Benedek Tamás (cím2)

Az alperes: felperes1né (cím1)

Az alperes képviselője:

dr. Bagó-Rónai Ivett (cím3)

A per tárgya: házastársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.505/2023/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Járásbíróság 24.P.21.553/2022/23.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében a másodfokú perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére 15 nap alatt 97.586 (kilencvenhétezer-ötszáznyolcvanhat) forint másodfokú eljárási költséget; valamint az esedékesség napjáig az államnak – az Nemzeti Adó- és Vámhatóság illetékbevételi számlájára – 245.880 (kétszáznegyvenötezer-nyolcszáznyolcvan) forint meg nem fizetett fellebbezési illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül, leletezés terhe mellett fizessen meg pótlólag 1.985.999 (egymillió-kilencszáznyolcvanötezer-kilencszázkilencvenkilenc) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az alperes részére 2.507.999 (kétmillió-ötszázhetezer-kilencszázkilencvenkilenc) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (továbbiakban: felek) 1983. március 26-án kötöttek házasságot, két gyermekük született. Az alperes 2009. augusztus végétől külföldön vállalt munkát, először havi váltással, majd kéthetente váltva dolgozott, Magyarországra a felperessel közös otthonba tért vissza. A felek házassága fokozatosan megromlott, 2013. augusztus 20-án az alperes átmenetileg elköltözött, ezen időponttól egymástól elkülönülten éltek.

[2] A felek a 1/2-1/2 arányú tulajdonában áll a k.-i helyrajzi szám1 alatt felvett, természetben cím4 alatti kivett lakóház, udvar művelési ágú ingatlan (a továbbiakban: ingatlan), valamint a k.-i helyrajzi szám2 alatt felvett, természetben cím5 alatti lakás

megnevezésű 48 m² területű ingatlan (a továbbiakban: lakás). A felek az életközösség alatt több földterület is szereztek.

[3] A felperes 2014. március 10-én terjesztett elő kereseti kérelmet az alperessel szemben házasság felbontása iránt. A Kecskeméti Járásbíróság a 24.P.20.491/2014/7. számú ítéletével a felek házasságát felbontotta, az ítélet 2014. szeptember 20-án jogerőre emelkedett.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

[4] A felperes a házastársi közös vagyon megszüntetése (helyesen: megosztása) iránt terjesztett elő keresetet az alperessel szemben. Az ingóvagyon megosztása mellett a felülvizsgálattal érintett körben az ingatlanok közös tulajdona megszüntetését kérte: az ingatlan alperes nevében álló 1/2 tulajdoni illetőségét házastársi vagyonszövetség megszüntetése (helyesen: házastársi közös vagyon megosztása) jogcímén a bíróság az ingatlanon általa a különvagyonából létesített melléképület 10.000.000 forintban történő elszámolása mellett az ő kizárólagos tulajdonába adja, a lakás nevében álló 1/2 tulajdoni illetősége megváltására a megváltási árak egymásba számításával az alperest jogosítsa fel. Keresetét a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 27. § (1) bekezdésére, 28.§ (1) bekezdés b) és d) pontjaira, a 29. § (1) bekezdésére, és a 31. § (2) és (6) bekezdéseire alapította.

[5] Kérte kötelezni az alperest jogalap nélküli gazdagodás címén a közös tulajdonukban álló és közösen használt ingatlanban általa fizetett áramdíj, vízdíj, gázdíj és telefondíj fele összegének, 776.000 forintnak, továbbá az alperest a kiköltözésének napjáig a 2022. évben később esedékessé váló, számlákkal igazolt rezsiköltségek felének megfizetésére.

[6] Az alperes ellenkérelmében a közös vagyon megosztását nem ellenezte, viszont az ingatlanok közös tulajdonának megváltás útján történő megszüntetését más módon kérte: a felperes kizárólagos tulajdonába a lakás, az ő kizárólagos tulajdonába az ingatlan kerüljön. Kérte további ingatlanok (Kecskemét külterület helyrajzi szám3, helyrajzi szám4, helyrajzi szám5, helyrajzi szám6, helyrajzi szám7, helyrajzi szám8, helyrajzi szám9, helyrajzi szám10, helyrajzi szám11, helyrajzi szám12, helyrajzi szám13, helyrajzi szám14, helyrajzi szám15, helyrajzi szám16) közös tulajdonának megszüntetését és egyes ingóságok megosztását. A teljeskörű elszámolás eredményeként 1.004.000 forint értékkülönböt megfizetését vállalta.

[7] Az alperes előadta, hogy az életközösségük 2013 augusztusában szűnt meg. A felperes által előterjesztett rezsiköltségek megtérítése iránti kereseti kérelem jogalapját nem vitatta, annak 1/4-ét meghaladóan azonban azt elutasítani kérte arra hivatkozással, hogy neki a háztartásban „láthatatlan” munkája volt, és az érvényesített időszakban jelentős részben külföldön tartózkodott. A 2017 előtti időszakra érvényesített igény vonatkozásában elévülésére hivatkozott.

Az első- és másodfokú határozat

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felek házastársi közös vagyonát megosztotta.

[9] A felülvizsgálattal érintett körben az ingatlan felperes tulajdonaként nyilvántartott 1/2 tulajdoni hányadát az alperes, a lakás alperes tulajdonaként nyilvántartott 1/2 tulajdoni hányadát a felperes tulajdonába adta; kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 3.519.071 forintot. Megkeresni rendelte az ingatlanügyi hatóságot a megváltási árkülönbözet teljesítését követően az ingatlannyilvántartásban a tulajdonjogi átvezetésre.

[10] Kötelezte a felperest, hogy az ingatlant 15 napon belül ingóságaival együtt hagyja el. Kötelezte az alperest, hogy a 3.519.071 forint részére történő megfizetését követő 15 napon belül a lakást ingóságaival együtt hagyja el. A bíróság a feleket mindezek tűrésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletét a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 27-30. §-ára, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:22. § (1) és (2) bekezdésére, a 6:25. § (6) bekezdésére, a 6:579. § (6) bekezdésére és a 6:585. §-ára alapította.

[12] A házassági életközösség megszűnésének időpontját 2013 augusztusában határozta meg, az életközösség időtartamának alapján vizsgálta a vagyontárgyak közös vagyoni alvagyoni jellegét.

Az ingatlan tekintetében az alperes elismerte, hogy a felperes különvagyoni forrásból végrehajtott beruházása folytán az ingatlan 1/10 tulajdoni hányada a felperes különvagyonára. A felek az értékét egyezően 40.000.000 forintban határozták meg. A felek közös vagyonába 45/100-45/100 tartozik, így a felperesi és az alperesi közös vagyoni hányad értékét 18.000.000-18.000.000 forintban határozta meg a bíróság, különvagyoni értéke 4.000.000 forint.

A lakás a felek egyenlő arányú közös vagyona, az értékét egyezően 20.000.000 forintban határozták meg. Ily módon a felperesi és alperesi 1/2 tulajdoni hányad értéke 10.000.000-10.000.000 forint.

[13] A földterületek tulajdonjogát felperes 1997 és 2009 októbere között, az életközösség fennállása alatt szerezte, ezért a Csjt. 27. § (1) bekezdésének törvényi vélelme alapján az ingatlanok – a 13. sorszám alatti helyrajzi szám 13 hrsz. alatti ingatlan kivételével – a felek osztatlan közös tulajdona. Felperes ugyanis a fenti ingatlant ajándékozás jogcímén szerezte, ezért az a különvagyonra [Csjt. 28. § (1) bekezdés b) pont].

[14] A vagyonleltárba 3., 4., 5. sorszám alatti ingatlanokat a felperes az életközösség megszűnése után, a 2017. szeptember 27-én kelt adásvételi szerződéssel 700.000 Ft, 100.000 Ft és 700.000 Ft vételár ellenében eladta, amiről az alperest nem tájékoztatta, engedélyét nem kérte. A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) hatálybalépése után a felperes és kívülálló harmadik személyek között a 3., 4., 5. sorszám alatti ingatlanra létrejött adásvételi szerződések érvényességére, hatályára, illetve az e szerződésekkel a megbízás nélküli ügyvivő általi károkozásra a Ptk. 50. § (1) bekezdése értelmében a Ptk. rendelkezései alkalmazandók.

[15] Az elsőfokú bíróság a jogviszonyban a közös egyetértés hiányának a jogkövetkezményeit a Ptk. 6:583-586. §-ban szabályozott megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint ítélte meg. A felperes a 3., 4., 5. sorszám alatti ingatlan tulajdoni hányadok vonatkozásában megbízás nélküli ügyvivőként járt el, és mivel az alperes tulajdoni hányadát képező ingatlan hányadok átruházása az alperes érdekének és feltehető akaratának nem felelt meg, ezen ingatlanok értékének felével a Ptk. 6:585 § (3) bekezdése alapján kártérítés címén felel.

[16] Az összes, perbevitt közös vagyoni ingatlan és ingó értékét 88.393.147 forintban határozta meg, melyből az egy félre jutó érték 44.196.573,5 forint. A felperes részére kiadandó különvagyon értéke 4.000.000 forint. A felperes (felülvizsgálattal nem érintett) megtérítési igényét 677.503 forintösszegben találta alaposnak.

[17] A közös vagyon megosztása, így különösen az ingatlanok elosztása során arra volt figyelemmel, hogy lehetőség szerint a feleket minél kisebb készpénzfizetési kötelezettség terhelje. Figyelemmel volt arra is, hogy a felek két lakóingatlannal rendelkeznek, így mindkettőjük lakhatása a közös vagyon megosztását követően biztosított lesz.

[18] A teljeskörű elszámolás eredményeként a felperes tulajdonába adott, illetve a felperes tulajdonában hagyott, a vagyonmérleg szerinti 2.,3.,4.,5.,6.,7.,8.,9.,10.,11.,12.,14.,15.,16.,17.,18. szám alatti vagyontárgyak együttes értéke 52.393.147 forint, az alperes tulajdonába adott 1. szám alatti ingatlanból a közös vagyonba tartozó érték 36.000.000 forintot tesz ki. Ez alapján a felperes 8.196.574 forint értékkülönbséget megfizetésére köteles. Az alperes köteles a felperes különvagyont megtéríteni 4.000.000 forintértékben, és a rezsiköltségből eredő 677.503 forintot, így a felperes végső fizetési kötelezettsége értékiegyenlítés jogcímén 3.519.071 forint.

[19] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy a felek házastársi közös vagyonának megosztása során az ingatlan alperes tulajdonaként nyilvántartott 1/2 tulajdoni hányadát a felperes tulajdonába adta, a lakás felperes tulajdonaként nyilvántartott 1/2 tulajdoni hányadát az alperes tulajdonába adta és a felperes által az elsőfokú ítélet szerinti teljesítési határidőben az alperesnek megfizetendő összeget 23.519.070 forintra emelte fel. Kötelezte az alperest, hogy a 23.519.070 forint részére történő megfizetését követő 60 napon belül az ingatlant az ingóságaival együtt hagyja el, egyben mellőzte e vonatkozásban az ítéletnek felperesre kötelező rendelkezését. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

[20] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezését részben találta alaposnak.

[21] A felülvizsgálattal érintett körben a felperes által az alperes felé teljesítendő megtérítési összeg tekintetében az ítélet indokolását kiegészítette.

[22] A másodfokú bíróság nem ítélte helytállónak az elsőfokú bíróság mérlegeléssel meghozott döntését az ingatlan közös tulajdonának megosztási módjában. Az elsőfokú bíróság e körben azt tartotta lényegesnek, hogy minél kisebb készpénz fizetési kötelezettség

terhelje a feleket. A másodfokú bíróság azonban annak vizsgálatát látta elsődlegesnek, hogy melyik félnek nagyobb az érdeke a – további életviteléhez kapcsolódóan – az ingatlanban maradáshoz és melyik félre kevésbé méltánytalan a lakásba költözés. E körben a felperes fellebbezésében foglaltakat elfogadta. Logikusnak ítélte, hogy a felperes tulajdonába kerüljön az ingatlan teljes tulajdoni illetősége, hiszen a peres felek ezen az ingatlanon tárolták korábban a termőföld és a szőlőingatlanokon végzett gazdasági tevékenységéhez szükséges valamennyi eszközt. A felperes jelenleg is ott tárolja az eszközöket és a tevékenysége folytatásához szüksége van a tároló kapacitásra. Az alperes ugyanakkor hasonló tevékenységet nem végez, gazdasági indokot nem igazolt. A felperes igazolta a teljesítőképességét, így a kérelme szerinti megosztással járó magasabb értékkiegyenlítés sem lehet akadálya kérelme teljesítésének. Az ingatlan (vagyonleltár 1-es tétele) értéke a felek egyező előadása szerint 40.000.000 forint, amelyből a felperesi különvagyon értéke 4.000.000 forint. A vagyonleltár 3., 4., 5. tételei értékesítésre kerültek, ezeket az elsőfokú bíróság az elszámolásba beállította. A vagyonleltár 6-18. tételeit az elsőfokú bíróság – a 13-as tétel kivételével – helyesen adta a felperes tulajdonába és azt helytállóan számolta el.

[23] Mindezek figyelembevételével a felperes jutója, a vagyonleltár 1. tétele (36.000.000 forint), a 3., 4., 5. tételek (2.246.952 forint) a 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 14., 15., 16. tételek (25.646.195 forint), a vagyonleltár 17. tétele (Skoda Superb személygépkocsi 2.500.000 forint), és a 18. tétel szerinti traktor (2.000.000 forint), mindösszesen 68.393.147 forint.

[24] Az alperes jutója a vagyonleltár 2. tétele, a lakásingatlan 20.000.000 forint.

[25] A peres felek jutójának különbözete 48.393.147, - forint. Ez alapján felperes 24.196.573 forint értékkülönbséget megfizetésére volna köteles az alperes részére, amelyből az alperes 677.503 forint rezsiköltség fizetési kötelezettségének levonásba helyezését követően az alperesnek megfizetendő összeg 23.519.070 forint.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[26] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte: a felperessel fennálló házastársi közös vagyont oly módon kérte megosztani, azaz az ingatlan felperes tulajdonként nyilvántartott 1/2-ed tulajdoni hányadát adja az alperes tulajdonába, míg a lakás alperes tulajdonként nyilvántartott 1/2-ed tulajdoni hányadát adja a felperes tulajdonába és kötelezze a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 3.519.071 forintot, továbbá kötelezze a felperest az ingatlan kiürítésére. Megsértett jogszabályhelyként hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 149. § (1) bekezdésére, a 265. § (1) bekezdésére, a 279. § (1) bekezdésére, a 369. § 3a) pontjára, a 370. § (1) bekezdésére, a 371. § (1) – (2) bekezdésére, a 373. § (2) bekezdésére, valamint a Ptk. 4:60. § (2) bekezdésére és a 4:61. §-ára.

[27] A jogerős ítélet sérti a Pp. 149. § (1) bekezdését, mely szerint a fél az elmulasztott perbeli cselekményt többé hatályosan nem teljesítheti, az elkésztett teljesített perbeli cselekmény hatálytalan. A teljesítőképesség igazolása az igényérvényesítési anyagi jog feltétele, ilyen igazolást a felperes joghatályosan nem teljesített. A felperes Pf.5. sorszámú

beadványa hatálytalanságát maga a másodfokú bíróság állapította meg, így a másodfokú bíróság valótlanul állította ítéletében, hogy a felperes igazolta a teljesítőképességét.

[28] Sérült a Pp. 265. § (1) bekezdése és a 373. § (2) bekezdése. A másodfokú bíróság olyan bizonyítékot értékelt a Pf.5. számú irat és annak melléklete figyelembevételével, amely joghatályosan előterjesztésre nem került, illetve olyan felperesi nyilatkozatot vett figyelembe, amelyre a felperes első alkalommal csak a fellebbezésében hivatkozott [Pp. 373. § (2) bekezdés]. A másodfokú bíróság a felperes gazdasági érdekére alapozta a döntését. A felperes azonban erre csak fellebbezésében hivatkozott először, így ezen új tényállítás megtételére a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján nincs lehetősége. A másodfokú bíróság semmilyen bizonyítást nem folytatott le arra nézve, hogy melyik félnek nagyobb az érdeke az ingatlanban történő maradáshoz. Ez az ingatlan változatlanul a családi otthon színhelye, ott tudja az alperes az 5 fős családját ellátni, gyermekeit és unokáit fogadni. Az ingatlan lakóházas övezetben található, így a gazdasági tevékenységhez szükséges eszközök tárolása nem indokolt. A felperes időskorú, 70. életévét betöltötte, nem igazolta a tényleges gazdasági tevékenység végzését sem. A házassági életközösség alatt a felperessel közösen gazdálkodtak, annak ellenére, hogy az okiratok szerint csak ő volt, aki gazdálkodott. Mindezek alapján a felperes által jelzett gazdasági indokok nem állnak fenn, a jogerős ítélet sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését is.

[29] A felülmérlegelés körében hivatkozott a Kúria joggyakorlatára (Pfv.I.21.474/2011/10., Pfv.III.20.229/2022/5., BH2012.179., EBH2000.371., BH1996.372., Pfv.V.20.430/2022/6., Pfv.IV.21.281/2022/5., Pfv.V.20.810/2022/5., Pfv.20.442/2012/7.).

[30] A Ptk. 4:61. § (1), (2) és (3) bekezdés, valamint a Ptk. 4:60. § (2) bekezdésének megsértése körében kiemelte: a bíróságnak a közös tulajdon megszüntetése iránti kereseti kérelmek alapján a törvény szerinti sorrendet is szem előtt tartva kell vizsgálni, hogy az adott megszüntetési mód alkalmazásának a feltételei fennállnak-e. A másodfokú bíróság által meghatározott megosztás nem méltányos, egy ingatlan kivételével minden házasság alatt szerzett vagyontárgyat a felperesnek juttatott.

[31] Az alperes hivatkozott továbbá az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésére és ezzel összefüggő alkotmánybíróági gyakorlatra. Érvelése szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp.-ben rögzített és az általa megjelölt eljárási szabályokat, amelyek az ügy érdemére kihatással bírtak.

[32] A felperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. A másodfokú bíróság helyesen mérte fel, hogy melyik félnek áll inkább érdekében az ingatlan megtartása. E körben bizonyítást folytatott le. Az alperes a felülvizsgálati eljárással párhuzamosan perújítási kérelmet is előterjesztett, amelyet az elsőfokú bíróság elutasított, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant. A Kecskeméti Járásbíróság részben azért utasított el a perújítási kérelmét, mert ezen állításait az alperes sem az első, sem a másodfokú eljárásban nem terjesztette elő. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörében eljárva jogosult új bizonyítást elrendelni. A másodfokú bíróság helyesen észlelte, hogy az elsőfokú bíróság mulasztott, amikor nem tárta fel megfelelően mértékben a felek életkörülményeit, nem vizsgálta, hogy melyik fél használja az ingatlant nagyobb mértékben és hogy a felperes a választott megélhetése érdekében végzett tevékenységéhez szükséges eszközöket hol tárolja.

A Kúria döntése és jogi indokai

[33] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[34] A Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül [Pp. 413. § (1) bekezdése és 423. § (1) bekezdése].

[35] Az alperes anyagi jogi jogszabálysértésként hivatkozott a Ptk. 4:60. § és 4:61. §-a (a vagyontárgyak értéke és kiadása, a vagyontárgyak és tartozások megosztása, a különvagyon kiadása) megsértésére.

[36] A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXX törvény (Ptk.) a házastársi közös vagyon megosztásánál a Ptk. alkalmazását annak hatálybalépéséhez és az életközösség megszűnéséhez köti (Ptké. 27. §). A Ptk. 2014. március 15. napján lépett hatályba (Ptké. 71. §), a felek életközössége 2013. augusztusában szűnt meg, tehát a jogvitára – mivel az életközösség a törvény hatálybalépése előtt szűnt meg - a Csjt. szabályai az irányadók. Ebből következően az alperes által hivatkozott Ptk. jogszabályhelyek vizsgálatát a Kúria mellőzte (Ptk. 4:60. § 4:61. §).

[37] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a továbbiakban eljárásjogi szabálysértésekre hivatkozott.

[38] A Kúria a hivatkozott eljárásjogi jogszabálysértések vizsgálatánál figyelemmel volt a Pp. 424.§ (1) bekezdésére.

[39] A felülvizsgálati kérelem döntően azzal érvelt, hogy a felperes a házastársi közös vagyon megosztásán belül a közös tulajdon megszüntetésének magához váltással történő módja körében a teljesítőképességet joghatályosan nem igazolta, a másodfokú bíróság mégis feljogosította a megváltásra.

[40] A házastársi közös vagyon megosztása egyik alapelve – amelyet a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény Negyedik Könyve változatlan tartalommal vett át - a természetbeni megosztás elsődlegessége [Csjt. 31. § (3) bekezdés]: a bíróságnak törekednie kell arra, hogy a vagyontárgyak szétosztása természetben történjen és a pénzbeli értékiegyenlítés fizetésére ne, vagy a lehető legkisebb összegben kerüljön sor (BH1997.73.). A megosztási elv tehát egyrészt az értékiegyenlítés minimalizálásán (ahogy erre az elsőfokú bíróság hivatkozott), másrészt azon alapult, hogy a közös vagyon megosztása az észszerűségnek és az okszerű gazdálkodásnak feleljen meg (a másodfokú bíróság érvelése szerint a vállalkozás működtetéséhez szükséges eszközök vagy az életvitelhez/munkájához szükséges vagyontárgyakhoz való hozzájutás).

[41] A házastársi közös vagynon belül a közös tulajdon megszüntetésére a Csjt. önálló szabályt nem tartalmazott, a 31. § (5) bekezdése alapján a polgári jog szabályait rendelte irányadónak.

[42] A jogvitára irányadó 1959. évi Ptk. alkalmazásánál a bíróságok a közös tulajdonnak a tulajdonostárs általi megváltás útján történő megszüntetésénél előzetesen vizsgálták a megváltást magának igénylő fél/felek teljesítőképességét (Ezt az ítélkezési gyakorlatot rögzítette az ingatlan közös tulajdona megszüntetésének egyes kérdésiről szóló 1/2017. (IX.11.) PK vélemény 13. pontja). Az indok értelemszerű: a tulajdonostársnak a tulajdoni hányada ellenértékéhez hozzá kell jutnia, kivételes esetben fordulhat elő, hogy végrehajtási eljárás eredményeként kapja meg. Súlyos érdeksérelmet jelent ugyanis, ha az ingatlan tulajdoni hányadának megváltására feljogosított fél a megváltási árat nem teljesíti, a fizetési kötelezettségével késlekedik. A házastársi közös vagyon megosztása körében ráadásul sok esetben a volt családi közös otthon közös tulajdonának megszüntetése miatt a megváltási ár egy önálló ingatlan megvásárlásának a forrása. A családjogi ítélkezési gyakorlatban ezért a megváltási mód (a tulajdoni hányad megváltásra való feljogosítása) elrendelésénél számtalan egyéb szempont értékelése mellett (pl. a bentlakás, a kiskorú gyermek megfelelő elhelyezéséhez fűződő családvédelmi érdek) elengedhetetlen feltétel volt a tulajdonjogot megszerző házastárs megfelelő teljesítőképessége, illetve, ha mindketten kéri melyikük az, amelyik kedvezőbb fizetési feltételekkel tudta vállalni (LB Pfv.II.21.175/1994.).

[43] A közös vagyon megosztása során gyakran előfordul, hogy az ingatlan tulajdoni hányada megváltási árát más vagyontárgyak részben vagy egészében kompenzálják (megtakarítás, értékpapír, gazdasági társasági üzletrész). A természetbeni megosztás lehetőleges elsőbbsége azt is jelenti, hogy a megváltási árra való teljesítőképesség igazolása a szétszandó vagyon körétől és értékétől, a tulajdonjogi rendezéstől függ: a másik tulajdonostárs egyéb vagyontárgyakkal kielégítést nyer-e és csak a fennmaradó értékkiegyenlítés megfizetésére köteles-e. Előfordulhat az is, hogy a kiegyenlítés fizetési kötelezettsége azt a házastársat terheli, akinek a tulajdoni hányadát a másik házastárs váltja magához, mivel a megosztás során olyan vagyontárgyak kerülnek a kizárólagos tulajdonába, amelyek értéke eléri, vagy meghaladja a megváltási ár mértékét. Az ilyen esetekben értelemszerűen sürgősségű a teljesítőképesség vizsgálata, hiszen a megváltásra feljogosított felet fizetési kötelezettség nem, vagy a megváltási árhoz képes jelentősen csökkent értékkiegyenlítési összegben terheli.

[44] A jelen ügy azonban más tényálláson alapult. A házastársak perbe vitt közös vagyona két lakhatásra alkalmas ingatlanból, termőföldről és ingóságokból állt. A két lakóingatlan meghaladóan minden közös vagyontárgy a felperes kizárólagos tulajdonába került (a felek a megosztás módjára egyezően nyilatkoztak), az ingatlanok értéke pedig jelentősen eltért: a lakás a családi ház fele értékét érte el. A megosztás során nem volt egyéb, a kompenzálására alkalmas vagyontárgy az alperes oldalán elszámolható, a felperes által igényel megszüntetési mód (az ingatlant ő kívánja magához váltani) a teljeskörű vagyonmegosztás eredményeként egyértelműen fizetési kötelezettségével járt. A felperesnek a perben tehát alappal kellett számítania arra, hogy az általa kért megosztás alapján fizetési kötelezettség fogja terhelni, az értékkiegyenlítés – mivel a többi vagyontárgy mellett ő kéri az legnagyobb értékű ingatlan alperesi tulajdoni hányada megváltására való feljogosítást – jelentős összegű lesz. A felperesnek tehát fel kellett (volna) készülnie a fizetési kötelezettsége (a megváltási ár) teljesítési igazolására, mivel az alperes bármelyik megszüntetési módnál megváltási ár teljesítésére nem volt köteles.

[45] A Pp. 149. § (1) bekezdése szerint a fél az elmulasztott perbeli cselekményt – ha e törvény másképp nem rendelkezik – többé hatályosan nem teljesítheti, az elkésztett teljesített perbeli cselekmény hatálytalan. A bíróság az elkésztett teljesített perbeli cselekmény hatálytalanságának tényéről az érintett felet értesíti, kivéve, ha e törvény az elkésztett perbeli cselekmény visszautasítását írja elő.

[46] A másodfokú bíróság a 2024. január 17-én tartott tárgyaláson felhívta a felperest, hogy teljesítőképességének maximumát 30 nap alatt igazolja. A felperes a teljesítőképessége igazolására 2024. február 27-én érkezett beadványában tett eleget. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a 2024. február 28-án tartott tárgyaláson tájékoztatta a feleket arról, hogy a felperes Pf.5. sorszámú beadványa elkésztetten érkezett, ezért az hatálytalan minősül. Mindezek ellenére a hatálytalan perirattal igazolt teljesítőképességet tényként állapította meg és azt a fellebbezés elbírálásakor a vagyonmegosztás megváltoztatása során érdemben figyelembe vette {1.Pf.21.505/2023/6. számú ítélet [93] bekezdés utolsó mondat}, ezzel megsértette a Pp. 149. § (1) bekezdését.

[47] A másodfokú bíróság jogszabálysértően vette figyelembe a felperes Pf.5. sorszámú hatálytalan beadványa mellékletét képező igazolást. A hatálytalan teljesítőképességi igazolás azt jelenti, hogy a felperes a teljesítőképességét nem igazolta, tehát nem álltak fenn a közös tulajdon megszüntetésének anyagi jogi feltétele hiányában a házastársi közös vagyon jogerős ítélet szerinti megosztási módjának – különös tekintettel a jelentős értékkiegyenlítési összegre – elrendelése.

[48] A Pp. 149. § (1) bekezdésének megsértése olyan eljárási szabálysértés, amely az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, ezért a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálattal támadott részében a teljes másodfokú perkoltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hozott [Pp. 424. § (3) bekezdés]. Az ügy érdemére kiható lényeges jogszabálysértésre tekintettel annak már nem volt annak jelentősége, hogy a közös tulajdon megosztása során a másodfokú bíróság milyen tényeket mérlegelt (melyik félnek nagyobb az érdeke az ingatlanba maradáshoz), egy ingatlan kivételével minden házasság alatt szerzett vagyontárgyat a felperesnek juttatott. A Kúria erre tekintettel az ezzel összefüggő jogszabálysértéseket külön már nem vizsgálta [Pp. 279. § (1), 373. § (2), 265. § (1), 369. § (3a), 376. § (1), 370. § (1), 371. § (1) és (2) bekezdései].

[49] A Kúria – bár a felülvizsgálati kérelem nem sérelmezte – indokoltnak látja rámutatni arra, hogy az elsőfokú bíróság tévesen hivatkozik a Ptk. 6:583.-586.§§-ra (megbízás nélküli ügyvitel). A korábbi kialakult ítélkezési gyakorlat a házastárs hozzájárulása nélkül az életközösség megszűnése után kötött jogügyletre a Csjt. 31. § (5) bekezdése alkalmazásával a megbízás nélküli ügyvitel szabályait alkalmazta (1959. évi IV. törvény 484.-487.§§), a Ptk. azonban bevezette a családjogi kártérítés jogintézményét (Ptk. 4:50-4:52.§§) Ebből következően a Ptk. hatálybalépése után megkötött jogügylet vonatkozásában a jogügyletet kötő házastárs (illetve harmadik személy) felelősségét a családjogi felelősségi szabályok alapján kell megítélni és annak bizonyítottsága esetén felel a fél a polgári jogi szerződésen kívüli kártérítés szabályainak megfelelően.

[50] Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért a felperes köteles viselni az alperes felülvizsgálattal összefüggő költségeit (bruttó 508.000 forint ügyvédi munkadíj, 1.999.999 forint felülvizsgálati eljárási illeték) a Pp. 82. § (1) – (2) bekezdés és 83. § (1) bekezdése alapján. Az alperes felülvizsgálati eljárási költségének részét képezte az őt képviselő ügyvéd munkadíja, amelyet a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3.§ (2) bekezdés b) pontja és az (5) bekezdése alapján állapított meg bruttó összegben.

[51] A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése folytán a felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 82. § (1) – (2) bekezdése és a 83. § (1) bekezdése alapján köteles a költségfeljegyzési joga folytán feljegyzett 245.880 forint fellebbezési illeték megfizetésére. A Kúria tájékoztatja a felperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára kell megfizetnie, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetnie a Kúria megnevezését, e határozatának számát és a fizetésre kötelezett, azaz a felperes adóazonosító számát. A másodfokú eljárásban a másodfokú bíróság a fellebbezési értéket 3.073.508 forintban állapította meg, ennek megfelelően az alperes javára perköltségként járó ügyvédi munkadíj az IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) bekezdése figyelembevételével bruttó 97.586 forint.

[52] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el az alperesnek a Pp. 405. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontján alapuló kérelmére.

[53] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2025. január 14.

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Osztovits András s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő